

TEATRUL DE OPERĂ ȘI BĂLET AL R. P. R.

COPPELIA

STAGIUNEA 1953—1954

LÉO DELIBES

Léo Delibes s-a născut în anul 1836 la St. Germain du Val, în Franța. Elev al compozitorului Adam, el a fost timp îndelungat maestru de canto la Opera din Paris și apoi profesor de compoziție la Conservator. A debutat în domeniul compoziției cu o serie de opere care s-au bucurat de o bună primire din partea publicului. În afară de câteva piese pentru orchestră, Delibes a dat preferință creației de balet și de opere. Dansurile scrise pentru piesa „Regele petrece”, de Victor Hugo, baletele „Coppélia” și „Silvia”, sînt cele mai cunoscute din lucrările sale de acest gen, ultimele două bucurîndu-se de o largă popularitate.

Printre operele sale menționăm : „Regele a zis”, „Jean de Nivelle” și îndeosebi „Lakmé”, care continuă să figureze și astăzi cu succes în repertoriul teatrelor lirice din lumea întreagă. Compozitorul a murit în anul 1891 în vîrstă de 55 de ani.

Delibes a trăit într-o epocă în care muzica franceză a cunoscut o puternică dezvoltare. În a doua jumătate a veacului trecut, nemulțumirile masei față de burghezia exploatare, aliată cu rămășițele aristocrației, au dus la adînci frămîntări, care au culminat cu instaurarea Comunei din Paris. În același timp, pe tărîm cultural s-a manifestat tendința de a combate cosmopolitismul clasei dominante și de a înlătura influențele străine care înăbușiau posibilitățile de afirmare a creației naționale. Această tendință a fost mai marcată în muzică, determinînd o viguroasă renaștere a geniului creator francez. Compozitori ca Saint-Saëns, Franck, Gounod, Bizet, Massenet, Chabrier, Charpentier, Lalo, Delibes și alții, au dat la iveală lucrări de o înaltă valoare artistică, care au contribuit la ridicarea prestigiului artei muzicale franceze.

Muzica lui Delibes, așa cum apare în cele mai bune compoziții ale sale, este caracterizată printr'o mare bogăție melodică, avînd o desfășurare largă și curgătoare, în care se simte spontaneitatea inspirației și sinceritatea expresiei. Este o muzică elegantă și suplă, cu ritmuri variate și sugestive, căreia armoniile clare și coloritul orchestral îi dau contururi plastice și vii. Cu mijloace simple, Delibes a izbutit să redea de multe ori imagini optimiste și luminoase din viața oamenilor, pe care le-a reliefat fie prin nuanțele unei expresivități delicate, fie prin trăsături mai pronunțate și pline de vervă.

Genul baletului s-a bucurat întotdeauna în Franța de o mare popularitate. Constituind la început o succesiune de dansuri variate, fără nici o legătură între ele, ce se executau cu prilejul unor festivități în saloanele aristocrației feudale, baletul s'a

transformat încetul cu încetul într-un spectacol cu o acțiune oarecum unitară, cu un subiect mai mult sau mai puțin încheiat, avînd de cele mai multe ori un caracter alegoric, exprimat în mișcări de dans individuale sau de ansamblu, ce alternau cu scene mute de pantomimă. Sub această formă, în care muzica și dansul dețineau un loc preponderent, în detrimentul elementului dramatic, baletele franceze s-au răspîndit în mai toate țările Europei, mai ales în prima jumătate a secolului trecut.

Mai tîrziu, acest gen a căpătat o înaltă semnificație artistică, datorită marelui compozitor clasic rus Ceaicovski, care i-a imprimat un profund sens poetic și dramatic și un pronunțat caracter realist, atît în modul de zugrăvire a personagiilor cît și în logica tratării acțiunii scenice. În același timp, muzica a devenit în baletele sale un factor mult mai important, am putea spune esențial, trecînd de la expunerea simplă a temelor, de la funcțiunea de acompaniament al dansurilor, la forma unei ample dezvoltări simfonice, strîns legată de desfășurarea conflictului dramatic. Din acest punct de vedere, marile balet ale lui Ceaicovschi, „Lacul lebedelor“, „Frumoasa adormită“ și „Spărgătorul de nuci“, au constituit o cotitură hotărîtoare în istoria genului, pe care compozitori ca Glazunov, Glier, Asafiev, Prokofiev, Hacıaturian și alți reprezentanți de seamă ai muzicii sovietice l-au dus la o mare înflorire, mergînd pe linia unei dramaturgii realiste, întemeiată pe împletirea armonioasă și echilibrată a mijloacelor coreografice cu cele muzicale și scenice.

DESPRE BALETUL „COPPELIA“

Scris pe un libret de Ch. Nuitter și Saint-Léon, baletul „Coppélia“ a fost reprezentat pentru prima dată la Paris la 25 Mai 1870. Subiectul lui este o farsă pe care tinerii dintr-un tîrgușor de la frontiera dintre Polonia și Ungaria o joacă unui bătrîn ciudat, Coppélius, ce duce o viață retrasă și misterioasă. El trăiește într-o casă mare în care n-a izbutit să pătrundă nimeni și își petrece timpul construind păpuși mecanice. Visul său este să dea viață acestor păpuși cu ajutorul unor formule magice, dar tînăra Swanilda își bate joc de el, luînd locul uneia din ele și făcîndu-l să creadă că a reușit să-și realizeze dorința. Coppélius, care nu era în toate mințile, are la un moment dat iluzia că a devenit atotputernic, dar își dă seama la urmă că a fost tras pe sfoară. Prin această farsă, Swanilda își recîștigă în același timp logodnicul, pe Frantz, care văzuse la fereastra casei bătrînului o păpușă frumoasă și, crezînd că este o fată adevărată, se îndrăgostește de ea. Totul se sfîrșește cu bine prin căsătoria celor doi tineri, care are loc cu prilejul unei serbări populare.

Ideea conducătoare a acestui balet își are izvorul în spiritul sănătos și în bunul simț al oamenilor simpli din popor, care

privesc cu neîncredere tot ceea ce este nefiresc, căutînd să deosebească și să înlăture manifestările ce li se par străine și potrivnice firii lor optimiste. Privită sub acest aspect, comportarea Swanildei și a celorlalți tineri față de Coppélius apare ca o expresie a vitalității și umorului popular.

„Coppélia“ reprezintă o lucrare de valoare în genul baletului, datorită mai ales muzicii lui Delibes, care a supliniit unele goluri ale libretului, prin forța ei de evocare, prin varietatea și verva ei antrenantă, printr-o expresivitate directă și convingătoare. Melodiile se desfășoară liber, avînd o factură simplă ce le face ușor de reținut, iar orchestrația este bogată și plină de colorit. De-altfel Delibes a fost socotit ca unul dintre primii compozitori francezi care au dat părții orchestrale în balet un caracter simfonic mai amplu.

O trăsătură importantă a acestei lucrări o constituie diversitatea dansurilor cu caracter național, printre care se deosebesc în primul rînd mazurca poloneză și ceardașul unguresc, menite să redea culoarea locală a cadrului în care se petrece acțiunea. De-asemeni trebuie remarcată tema slavă cu variațiuni, extrasă dintr-o lucrare a marelui compozitor clasic polon Stanislas Moniuszko (1820-1872).

Cele mai cunoscute melodii din „Coppélia“ sînt cele două valsuri (valsul Swanildei din tabloul I și valsul păpușii din tabloul II) și mazurka, ce se aude mai întîi în preludiu și apoi în cursul baletului.

SUBIECTUL

Actul I

Scena se petrece pe o piață a tîrgușorului. Swanilda iese din casă și se apropie încet de locuința lui Coppélius. La o fereastră se vede o tînră fată, care stă nemișcată, pîrînd că citește o carte. Bănuindu-l pe Frantz că s-a lăsat atras de frumusețea ei, Swanilda vrea s-o vadă mai deaproape și caută să-i atragă atenția (valsul Swanildei). Ea se ascunde, văzîndu-l venind pe Frantz, și-l observă cum o privește îndelung pe necunoscuta de la fereastră și ridică o batistă pe care aceasta a scăpat-o. Întîlnirea dintre ei e furtunoasă. Intre timp piața se umple de lume. Bătrînii se așează la mesele unei circiumi, privind tineretul care dansează (mazurka). Sosește primarul, însoțit de meșterul clopotar, care anunță că tîrgușorul a primit în dar un clopot și că în ziua următoare va avea loc o serbare. Animația este întreruptă pentru scurt timp de zgomotele ciudate ce se aud și de luminile ce licăresc la ferestrele casei lui Coppélius. Meșterul clopotar explică oamenilor că bătrînul lucrează lingă cuptorul

lui, bătînd cu ciocanul în nicovălă, și ei își văd mai departe de treburile lor. Primarul îi reamintește Swanildei că a doua zi va avea loc căsătoria ei, dar fata nu e hotărîtă. Ea este urmărită de gîndul că Frantz o înșeală, și îi întoarce spatele. Acesta se îndepărtează supărat și ea dansează în mijlocul prietenelor (tema slavă cu variațiuni). Dintr-un sat unguresc învecinat sosește un grup de tineri, care e primit cu bucurie. Ei dansează un ceardaș și apoi lumea se împrășteie cu încetul în noaptea care s-a lăsat.

Coppélius iese din casă și încuie ușa, dar în învălmășeala provocată de cîțiva tineri, el își pierde cheia, pe care o găsește Swanilda. Cuprinsă de curiozitate și de gelozie în același timp, ea pătrunde în casă împreună cu tovarășele sale. Între timp Coppélius se reîntoarce căutîndu-și îngrijorat cheia și-l surprinde pe Frantz care vrea să intre și el. Văzînd ușa casei sale deschisă, bătrînul aleargă înăuntru să vadă ce s-a întîmplat.

Actul II

Fetele au intrat în atelierul lui Coppélius, plin de unelte și obiecte de tot felul, printre care se află și păpuși automate. Ele înaintează cu teamă, dar Swanilda este grăbită să dea ochii cu necunoscuta de la fereastră, pe care o găsește în dosul unor draperii. Dîndu-și seama că nu este decît o păpușă automată ca toate celelalte, fetele izbucnesc în rîs și se împrășteie prin atelier, cercetînd lucrurile din jurul lor. Acestea ating în treacăt unele păpuși, care încep să facă mișcări mecanice în sunetele unor melodii ciudate. Antrenate de ritmul lor, ele dansează pline de veselie, dar în acest moment apare Coppélius furios. Bătrînul oprește automatele și fugărește fetele, care dispar. Numai Swanilda a rămas ascunsă după draperii. Între timp sosește Frantz, care vrea și el s-o cunoască pe fata dela fereastră, dar Coppélius îi iese în cale și atunci el îi arată batista pe care a ridicat-o, mărturisindu-i că o iubește pe frumoasa necunoscută. În mintea bătrînului naște deodată gîndul de a-l folosi pe Frantz, răpindu-i sufletul prin magie pentru a da viață păpușii sale cele mai de preț, cea dela fereastră. El se arată binevoitor și-i dă să bea vin, în care a turnat narcotic. Frantz adoarme. În acest timp Swanilda ia locul păpușii. Bătrînul o aduce mai aproape de cel adormit și așteaptă cu încordare ca minunea să se producă. Și încetul cu încetul, păpușa se însuflește, se ridică, face cîțiva pași, dansează (valsul păpușii), apoi devine curioasă, privește în jurul ei și se agită tot mai mult. Ca s-o liniștească, Coppélius vrea să-i trezească cochetă, ia și-i pune pe umeri un șal spaniol. Ea schițează cîțiva pași de poloneză, dar bătrînul o face să înțeleagă că nu se potrivește cu

șalul, și atunci se avintă într-un ritm aprins de dans spaniol (boléro).

Deodată se aud fanfare, care vestesc că noaptea s-a sfârșit și că serbarea va începe în curînd. Coppélius vrea s-o așeze pe scaunul ei pe tinăra fată, dar aceasta fuge din loc în loc. În sfîrșit izbutește s-o prindă și s-o readucă în dosul draperiilor. În timp ce bătrînul este ocupat cu una din păpușile sale, Swanilda se apropie de Frantz, care s-a trezit, și se împacă cu el. Apoi fuge împreună cu acesta, după ce aruncă păpușa de la fereastră la picioarele lui Coppélius, care înțelege în sfîrșit că a fost păcălit.

Actul III

În acest tablou are loc serbarea clopotului. Ea începe cu un marș (marșul clopotului), în prezența stăpînului locului și a tinerelor perechi ce urmează să se căsătorească. Printre acestea se află și Swanilda și Frantz.

După terminarea dansurilor, serbarea continuă într-o atmosferă de mare însuflețire în mijlocul căreia apare Coppélius cu păpușa stricată. Adresîndu-se stăpînului locului, Swanilda și Frantz cer iertare; Coppélius îi iartă și el, și le dăruiește o păpușă.

Stăpînul locului și însoțitorii săi părăsesc apoi serbarea în care de-abia atunci se dezlănțuie din plin veselia populară, și baletul se încheie în sunetele antrenante ale mazurcii.

Dan Spătaru

DISTRIBUȚIA:

<i>Swanilda</i>	Sanda Orleanu Jar — Artistă emerită a R.P.R. Irinel Liciu, Pușa Babeș
<i>Frantz</i>	Gabriel Popescu, Gelu Matei, Gh. Cotovelea.
<i>Coppelius</i>	Oleg Danovschi, Stere Popescu. Artist emerit al R.P.R.
<i>Prietenele Swanildei</i>	Pușa Babeș, Gabriela Ionescu, Maria Bardizian Pania Mihailova, Edith Brejan, Coca Nenclu Suzi Rummler, Simona Ștefănescu.
<i>Prietenii lui Frantz</i>	Ioan Alexe, Nicolae Pantazi, Gh. Cotovelea, Ion Sabău, Eugen Mărcui, I. Ranja, G. Roșca, C. Cos- tiniuc.
<i>Mazurca dansată de</i>	Const. Costiniuc, Mihail Beluri, Ion Ranja, Gh. Georgescu, Lulu Ross, Josette Lupu, Viorica Po- pescu, Ileana Mititelu, Magdalena Rădulescu, Mi- chaela Guneș.
<i>Ceardașul dansat de</i>	Ion Aldi, Eugen Mărcui, Bojidar Petrov, Clara Volini, Dorina Lauer, Coca Iuga, Natalia Zvibel. Constantin Ilie, Arcadie Coleda.
<i>Meșterul clopotar</i>	Dumitru Bivolaru.
<i>Primurul</i>	Ioan Grama, Gh. Ranja.
<i>Arlechinul</i>	Gh. Cotovelea, I. Boitonciuc.
<i>Chinezul</i>	Ioan Aldy, Bojidar Petrov, Eugen Mărcui.
<i>Scoțianul</i>	Nicolae Pantazi, Paul Robert.
<i>Două păpuși</i>	Natalia Zvibel, Dorina Lauer, Geta Antimiu.
<i>Spaniolul</i>	Josette Lupu, Viorica Popescu.
<i>Doi soldați</i>	Ioan Ranja, Arcadie Coleda, Dumitru Stan.
<i>Negrul</i>	Lidia Lăzărescu.
<i>Marchizele</i>	Valeria Szilagi, Santuzza Cuper, Robina Counts- siona, Marta Herteg, Natalia Florică.
<i>Seniorul</i>	Anatol Dumitrescu.
<i>Soția sa</i>	Maria Dan.

JOI 10 NOIEMBRIE 1955

C O P P E L I A

Balet în 3 acte, Muzica de **Léo Delibes**

Regia :

OLEG DANOVSCHI

Artist Emerit al R.P.R.

Coregrafia :

ANTON ROMANOWSKI

Maestru Emerit al Artei din R.P.R.
Laureat al Premiului de Stat

OLEG DANOVSCHI

Artist Emerit al R.P.R.

Decorurile :

M. RUBINGHER

Costumele :

MAC CONSTANTINESCU

Conducerea Muzicală

MIHAI BREDICEANU

Laureat al celui de al IV-lea Festival Mondial

D I S T R I B U Ţ I A

Swanilda

Sanda Jar-Orleanu

Artistă Emerită a R.P.R.

Frantz

Eugen Mărcui

Coppelius

Stere Popescu

Prietenile Swanildei

Pania Mihailova-Ranja

Coca Nenciu

Marta Hertzeg

Maria Bardezian

Prietenii lui Frantz

Nicolae Pantazi

Gheorghe Rosca

Ioan Alexe

Ioan Ranja

Solişti : Clara Volini, Simona Ştefănescu Laureată a celui de al V-lea Festival Mondial, Suzi Rumler, Ioan Grama, Ioan Boitanciuc. Ioan Aldi, Dumitrie Bivolaru, Anatol Dumitrescu

şi Ansamblul de Balet al Teatrului de Operă şi Balet al R.P.R.

Soliştii din orchestră : Prim Concertmaestru Virgil Pop ; Solo clarinet : Ştefan Chiroiu, Const. Văsescu.

Regia de culise : ION BIREA şi GH. BALABEŞ

Pregătirea muzicală : Letiţia Dumitrescu, Antonia Romanowski şi Ileana Racoviţă.

PICTOR TEHNOLOG : GH. MOROIANU

Asistenţi pt. decoruri :

Machiajul :

Asistentă pt. costume :

ADINA REICH

ION IPSER

ELENA FEODOROF

LUCU ANDREESCU

Şef maşinist : Ilie Nedelea, *Şef electrician :* Andrei Binder

Şef recuzită : B. Iacşa, *Şefă garderobă costume :* Maria Cintoşu

Spectacolul începe la orele 19,30 precis.

Sfârşitul la orele 22,00

